

De Dorpswandelaar nr. 16

Terwijl ik in de richting van de bruggetjes over de Dommel wandel, word ik onderweg met regelmaat gepasseerd door overwegend jonge fietsers die stevig verdiept lijken in boodschappen die op het scherm van hun telefoontje staan. Ze kunnen heel goed blind fietsen, want ik zie ze niet echt over de weg zwalken. En toch wordt dit gedrag zwaar afgekeurd door ieder die veiligheid in het verkeer belangrijk vindt. Logisch, omdat de jongelui meestal geen gevaar voor andere weggebruikers vormen maar wel zelf wel in gevaar komen als andere verkeersdeelnemers hen tegenkomen. Ze horen en zien immers weinig tot niets van de wereld om zich heen als ze zo bezig zijn met oordoppen en telefoonscherm als ze zouden moeten reageren op verkeer. Juist dan doen ze dat te laat of helemaal niet. Niet erg "smart" allemaal, hoewel die telefoontjes zelf wel steeds "smarter" worden.

Als ik er wat dieper over nadenk, besef ik dat dit scherm- en oordoppengedoe allang niet meer alleen het domein van jongeren is, maar dat volwassenen en ook al heel wat senioren eraan meedoen. Ik zie ze ermee bezig in de auto, in winkelcentra, in restaurants, in de bioscoop en theater, ja zelfs op begrafenissen heb ik er gezien die meer aandacht gaven aan het scherm dan aan de overledene en zijn naasten.

Hoe zou het toch komen dat we met z'n allen verslingerd dreigen te raken aan "schermpjes"? En hoe kan het zijn dat we meer en meer oog en oor krijgen voor sociale media dan voor de mensen om ons heen?

De fascinatie voor vooral het scherm lijkt voort te komen uit de razendsnelle ontwikkeling van algoritmes. En dan vooral voor "zelflerende" algoritmes. Een algoritme koppelt namelijk data aan elkaar en vormt zo een database. Een zelflerend algoritme herkent en doorzoekt databases die volgens dat algoritme bij elkaar zouden moeten horen en creëert zo doelgroepen met min of meer gelijke belangstellingen en interesses in - zoals het nu nog gaat - commerciële dingen en diensten. Denk maar aan de enorme aantallen volgers die sommige bloggers hebben.

Jongeren die de wereld nog aan het ontdekken gaan en behoefte hebben aan rolmodellen, zullen zich graag melden - via bijvoorbeeld Facebook - bij bloggers die ze "liken" om volger te worden. Gaat het over mode, make up en andere triviale zaken, ach, dan is dat best voorstelbaar en ook geen probleem. Problematischer lijkt het me te kunnen worden als het in zo'n blog-gezelschap gaat over gezondheid, scholing, gebruik van pilletjes, mooier maken van je lichaam en dat soort kwesties.

Het slim geworden, zelflerend algoritme dat in eerste instantie is aangestuurd door belanghebbende bedrijven en hier en daar ook overheden, heeft geleerd aan welke informatie de groep belang hecht en selecteert dat - en ook beslist niet meer dan dat - uit, met alle gevaren vandien. Het scherm bepaalt nu wat wel of niet toegelaten wordt. Het filtert alle informatie die voor de kijker/lezer doorgelaten wordt en is dus in feite de baas geworden over het (gemakzuchtig geworden) individu, dat niet meer zelf hoeft te zoeken of te ervaren wat goed of verkeerd is. Je zit toch in de gewenste modus? Alles kant en klaar op je (scherm)bordje.

Voorbeelden te over: Je wandelt door een museum met een portofoon die je vertelt wat je ziet. Je wandelt door een stad met een elektronische gids die je vertelt wat er te beleven valt binnen jouw eerder opgegeven interessegebied. Of het scherm vertelt je - omdat je dat

eerder opgegeven hebt - waar je het fijnst op vakantie kunt en voor welke leuke prijs. Nog mooier: Je gaat naar een vakantieplek met "all inclusive". Allemaal puur gemak. Perfect geselecteerd op wat mijn type mensen (als ik zo zou zijn) eerder zelf heeft aangegeven. Wat je daardoor mist, geeft niet. Je had die behoefte om meer te weten en te ontdekken toch niet?

We willen maar al te vaak liever niet meer onbeschermd, onschuldig, onwetend iets ondergaan. Het onbegaande pad op, het avontuur zoeken, de vrije geest vrij laten. We zijn al bijna te ver gevorderd met dat allemaal als "te lastig" op te geven. We zijn ook te druk met allerlei andere zaken. Dus waarom moeilijk doen als het ook gemakkelijk kan? Vraag is natuurlijk: Is het erg?

Terwijl ik via het Gegraaf terug wandel naar Dommelen, overpeins ik dat we door deze ontwikkelingen mogelijk meer gaan samenleven in kleinere groepen gelijkgezinden dankzij de macht van het lerende algoritme dat ons leidt via het scherm, lees Facebook, Twitter, Google en anderen. Het kan ook zo zijn dat je juist wél van "zelf doen en denken" houdt. Het scherm vaker uitzet dan aan. Het gekke is dan dat je vervolgens net als jouw gelijkgezinden absoluut zeker bij een lerend algoritme terecht komt dat dat gedrag dan weer verzamelt, selecteert en aanstuurt ... VOOR JOU!

Zo houd je dus groepen personen die zullen zeggen: Ik vind mijn leven prima zo, alles is helder, gemakkelijk én groepen - waarschijnlijk kleinere - die tegendraads zullen zoeken naar maximale vrijheid van handelen ... maar - ik zal dat niet uitsluiten - aangestuurd door een zelflerend algoritme dat wilde en gewilde avonturen belooft. Nep-vrijheid?

Op de Tienendreef loop ik met opzet tegendraads terug naar huis. Ik wandel hier omdat ik dat zo wil. Mijn smartphone geeft een tjlpgeluid. Ik kijk op mijn scherpje en .... schrik me bijkans een beroerte als een scooter me voorbij raast, zonder toeteren, te hard daar, zonder helm (verplicht bij die snelheid), verboden op het fietspad, geen geschikte kleding ook bij die snelheid (ernstige blessures mogelijk) en juich van binnen. Gelukkig geen schermjunkie en groepie. Ze bestaan nog. Dat geeft hoop. En ik neem me voor om als ik naar Parijs wil, ik die stad ga belopen zonder plattegrond, zonder programma, zonder reservering vooraf. Of toch maar even Booking bekijken op mijn smartphone om te zien bij welk type reiziger zij me al hebben ingedeeld? (T. Dit mag je niet missen? Of T. Doe Parijs eens op de manier van ... Of T. We hebben Parijs speciaal voor jou ingedeeld in ... Of T. Lekker op z'n Frans eten, drinken en verblijven in ...)

De ... Dorpswandelaar